

Ivica Dačić u intervjuu za DW: o OEBS-u, EU i NATO, nesporazumima Srbije i Hrvatske, referendumu u RS, o tome da li „normalizacija“ podrazumeva priznanje Kosova, o haškim presudama i Slobodanu Miloševiću.

DW: Gospodine Dačiću, jedno od najvažnijih pitanja na samitu OEBS-a u Potsdamu bila je kriza u Ukrajini i ruska aneksija Krima. U Beogradu za Vas kažu da se zauzimate za ruske interese. Kako ocenjujete pokušaj Nemačke kao zemlje koja predsedava OEBS-u da, posle agresivnog ponašanja Rusije u Ukrajini, ponovo izgradi poverenje između Istoka i Zapada? Kako procenjujete izgleda za uspeh takvih inicijativa?

Ivica Dačić: Tema neformalnog ministarskog sastanka OEBS-a, koji je zakazao ovogodišnji predsedavajući Frank-Valter Štajnmajer, jeste u stvari bilo razmišljanje o budućnosti te organizacije, o tome kako je moguće prevazilaziti različite konflikte i neke druge izazove koji postoje. Dakle, ne postoje samo oružani konflikti, već postoji i problem ekstremizma, radikalizma, terorizma, migracija, kao problemi koji se tiču druge dve dimenzije OEBS-a. Raspravljalo se, naravno, i o nedostatku poverenja. Znači kako, pošto je OEBS organizacija koja okuplja 57 članica, neophodno je da se do svih odluka dolazi konsenzusom. Zato tu nema nametanja stavova. Mora da dođe do pregovaranja, a uspešnog pregovaranja nema ukoliko ne postoji međusobno poverenje. Veliko poverenje nije postojalo ni kada je OEBS formiran. To znači da bi trebalo ozbiljno da se radi na svemu tome. Dok je bila predsedavajuća, Srbija je postigla veoma značajne uspehe, upravo zbog toga što smo imali jednu objektivnu poziciju. Imali smo poverenje svih strana u sukobu i mislim da jedino to može da bude budućnost ove organizacije – tražiti dodirne tačke kako bi se došlo do dogovora.

To važi i za regionalnu politiku. Vaš odnos prema Slobodanu Miloševiću i njegovom nasleđu mnoge susedne zemlje vide kao dodatno opterećenje za odnose sa Srbijom. Da li i dalje smatrate da je u presudi Radovanu Karadžiću Milošević oslobođen svih optužbi za ratne zločine i „etničko čišćenje“. Mislite li i dalje da Zapad laže kada govori o genocidu i ratnim zločinima za koje su odgovorni Srbija i srpski narod?

To je veoma pojednostavljeno gledište koje postoji na Zapadu – da su Srbi glavni krivci za sve ono što se dešavalo na prostoru prethodne Jugoslavije. Ja kada sam govorio o Miloševiću, govorio sam o državi Srbiji. Znači, u mnogim presudama u Hagu, bez obzira na to da li se sudi jednom ili drugom pojedincu, u presudama se veoma često navode i određeni delovi koji se ne odnose konkretno na tog pojedinca, iz čega se izvlače zaključci koji su veoma važni za neke

druge teme. Na primeru Karadžića, u presudi je doslovce navedeno da ne postoje dokazi za to da je Slobodan Milošević, odnosno Srbija – jer Milošević je bio predsednik Srbije – kriva za ratne zločine i da Srbija i Slobodan Milošević nisu bili deo tog, kako u Hagu kažu, udruženog zločinačkog poduhvata. To je bila suština. To je veoma važno za Srbiju. Znači, da svako pojedinačno može i mora da odgovara za zločine koje je počinio, ali da iza toga ne stoji država Srbija. To je za nas, i za samu Srbiju, veoma važno. To se uopšte ne tiče ni Miloševića pojedinačno, ni bilo koga drugoga. Reč je dakle o tome, kao što znate, da smo kao država Srbija suočeni sa raznim tužbama. Postojala je tužba Hrvatske, postojala je tužba Bosne i Hercegovine. Vidite da Tači najavljuje da će i Kosovo da tuži Srbiju, mada ne znam gde bi Kosovo moglo da tuži Srbiju, jer Kosovo nije država koja je priznata pred Ujedinjenim nacijama. Znači, to je nemoguće učiniti pred Međunarodnim sudom pravde. Ali svi oni tuže Srbiju da je počinila zločine, genocid i traže čak naknadu ratne štete. Znači, za nas je to što je presuđeno u slučaju Karadžića, gde je takođe definisana uloga Srbije i Miloševića kao predsednika Srbije, veoma važno, jer je tamo rečeno da ne postoje dokazi da iza toga stoji Srbija. Čak je doslovno navedeno da se Srbija zalagala za prihvatanje mirovnih planova, a da su to rukovodstvo bosanskih Srba, odnosno Karadžić, odbijali. To je veoma važna stvar. I ne bi trebalo to mešati sa političkim pitanjima da li neko podržava ili ne podržava Miloševića. Tada je Milošević bio predsednik. Ko god da je bio predsednik, iza toga stoji odgovornost za celu zemlju.

Spomenuli ste Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu i Kosovo. U kakvim je odnosima Beograd sa tim zemljama?

Državni vrh Srbije, Vlada i predsednik, veoma otvoreno su za mir i stabilnost u regionu, za nastavak procesa pomirenja i za pronalaženje zajedničkih interesa. Nema rešenja po mustri „svako voli svakog“, ali mi svi živimo tu u tom regionu, imamo sličnu istoriju i slične probleme. Zajednički cilj svih zemalja je u prvom redu stabilizacija privrede. Za vreme sukoba izgubili smo mnogo vremena. Evropka unija bi svakako morala da prepozna da evropski put zapadnobalkanskih zemalja te zemlje drži na okupu i podstiče regionalnu stabilnost. Ima potrebe za zajedničkim projektima, ali neće biti jednostavno, mada je rat odavno završen. U stvarnosti, pravi mir još nije postignut. Onako kako neko započne rat, trebalo bi da započne i mir. Srbija ulaže napore u tom smeru. Nećemo se vraćati u prošlost na način koji se može videti u nekim zemljama u kojima vlada antisrpska politika i koje provociraju Srbiju, ugrožavajući mir i stabilnost u regionu.

Vi u Zagrebu vidite glavnog krivca za pogoršanje hrvatsko-srpskih odnosa. Zašto?

Znate, Hrvatska kao nova članica Evropske unije pokušava da profitira od te pozicije i postavlja Srbiji razne ultimatum i uslove kojima bi put Srbije prema EU trebalo da bude blokiran. Oni otvoreno prete da Srbija nikada neće postati članica EU. Jedan od problema je Zakon o procesuiranju ratnih zločina, ali mi poštujemo međunarodno pravo. Drugi problem je da su antisrpske kampanje u Hrvatskoj normalne. Uz to ide i rehabilitacija Nezavisne Države Hrvatske koja je bila Hitlerova tvorevina. U brojnim koncentracionim logorima tada su ubijene stotine hiljada Srba, Jevreja i ostalih. A sada se, uz blagoslov hrvatskih institucija, rehabilituju ljudi koji su tokom Drugog svetskog rata vršili zločine nad Srbima. To dovodi do reakcije srpske strane. Zato mislim da bismo naše bilateralne probleme morali rešavati na primeren način. Ali ni u kom slučaju nećemo prihvatiti rehabilitaciju onih koji ponižavaju srpske žrtve Drugog svetskog rata.

Smatramo da bi i EU morala reagovati na ovakav razvoj događaja.

Kakvi su odnosi sa Kosovom? Kada će Srbija priznati realnost nezavisnog Kosova?

Kosovsko pitanje nije političke prirode. To je problem međunarodnog prava. Srbija ne može prihvatiti da je legalno da deo njene teritorije polaže pravo na nezavisnost bez njenog pristanka. Sutra se isto može desiti i na drugom mestu u svetu. Uzmite primer Katalonije. Ona želi da sledi primer Kosova, jednostrano i bez pristanka Madrida. Znači, zamenica američkog ministra spoljnih poslova Viktorija Nuland rekla mi je da Sjedinjene Američke Države otprilike 20 godina ulažu u nezavisnost Kosova. Pitam je kako je to moguće, jer je Vašington tada podržavao suverenost Srbije. Ona je odgovorila: „Da, tačno je da smo podržavali suverenost Srbije, ali bez Kosova“. Odgovorio sam: „Pa meni je ruski ministar spoljnih poslova rekao isto – Rusija poštuje suverenost Ukrajine, ali bez Krima“. Dakle, šta možemo da učinimo? Želimo da rešimo probleme, ali ne možemo preuzeti politiku jednostranog delovanja. Srbija ima svoje interese i mi smo mnogo učinili u dijalogu sa Prištinom. Ali Priština ne ispunjava svoje obaveze iz procesa normalizacije. Još smo daleko od normalizacije odnosa. No, normalizacija ne sadrži ni u najmanjoj meri priznanje nezavisnosti Kosova.

U Republici Srpskoj Milorad Dodik želi da održi referendum kojim se dovode u pitanje nadležnosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Predsednik Nikolić i premijer Vučić izjavili su da ne podržavaju održavanje referenduma, ali da i dalje podržavaju bosanske Srbe i da neće uticati na njihovu politiku. Da li se Dodik igra sa vatrom podstičući snove o otcepljenju bosanskih Srba? Da li Beograd odgovorno koristi svoj uticaj na njih?

Mislim da Srbija ima veoma mudru poziciju, štiteći i svoje interese i interese Republike Srpske. Važno je da se očuva stabilnost u Bosni i Hercegovini. S druge strane moramo da budemo iskreni i da kažemo da su bošnjački političari vršili veliki pritisak kako bi svetu nametnuli pogrešnu sliku da je Bosna i Hercegovina muslimanska država. Čak se predlaže da se ukine Republika Srpska. To nikada nećemo prihvatiti. Srbi su konstruktivni ljudi. Bosna i Hercegovina je zemlja sa tri nacije i dva entiteta. Nećemo ni u kom slučaju dozvoliti povredu prava Republike Srpske. No, mi ne želimo da se ponove događaji s početka devedesetih. Odgovornost imaju svi akteri, ne samo Srbi i Republika Srpska.

Vratimo se na međunarodnu binu. Kakav je vaš odnos prema Evropskoj uniji koja je u krizi?

Znači, mi smo evropskiji od nekih zemalja koje su članice Evropske unije. To sam znao da kažem još pre britanskog referenduma. Zašto? Zato što je EU povezujući faktor koji podstiče regionalnu saradnju na Balkanu koji je godinama opterećen sukobima. Uvereni smo da se isplati boriti se za te ciljeve i postati članica EU. Nadam se samo da će Evropska unija preživeti dok mi ne postanemo njen deo.

Da li će Srbija jednom zatražiti i članstvo u NATO?

Ne, ne pomišljamo na to. Naša zvanična pozicija je da bi Srbija trebalo da sačuva vojnu neutralnost. Ne želimo da budemo deo nekog vojnog saveza. S druge strane, sa

Severnoatlanskim paktom imamo najviši nivo saradnje zemlje koja ne želi da postane članica.